

HORDALAND NEITIL EU – 13.AUGUST 2025

UTENFOR OG INNENFOR PÅ SAMME TID?

EU OG EØS-AVTALEN,
STORTINGSVALGET 2025

Jan Erik Grindheim

Professor ved Handelshøyskolen

Universitetet i Sørøst-Norge

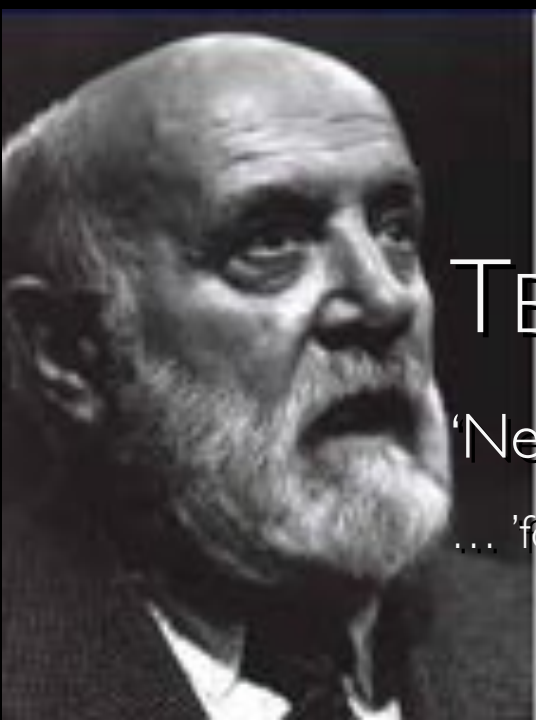
Statsviter i Civita

ALDRI MER KRIG!

UN Universitetet
i Sørøst-Norge
Handelshøyskolen

FRED, FRIHET OG FREMGANG

TERRITORIELL FØDERALISME

‘Nedenfra-og-opp’

... ‘folkestyre’ er den eneste sikre garanti for politiske fremskritt

(Altiero Spinelli)

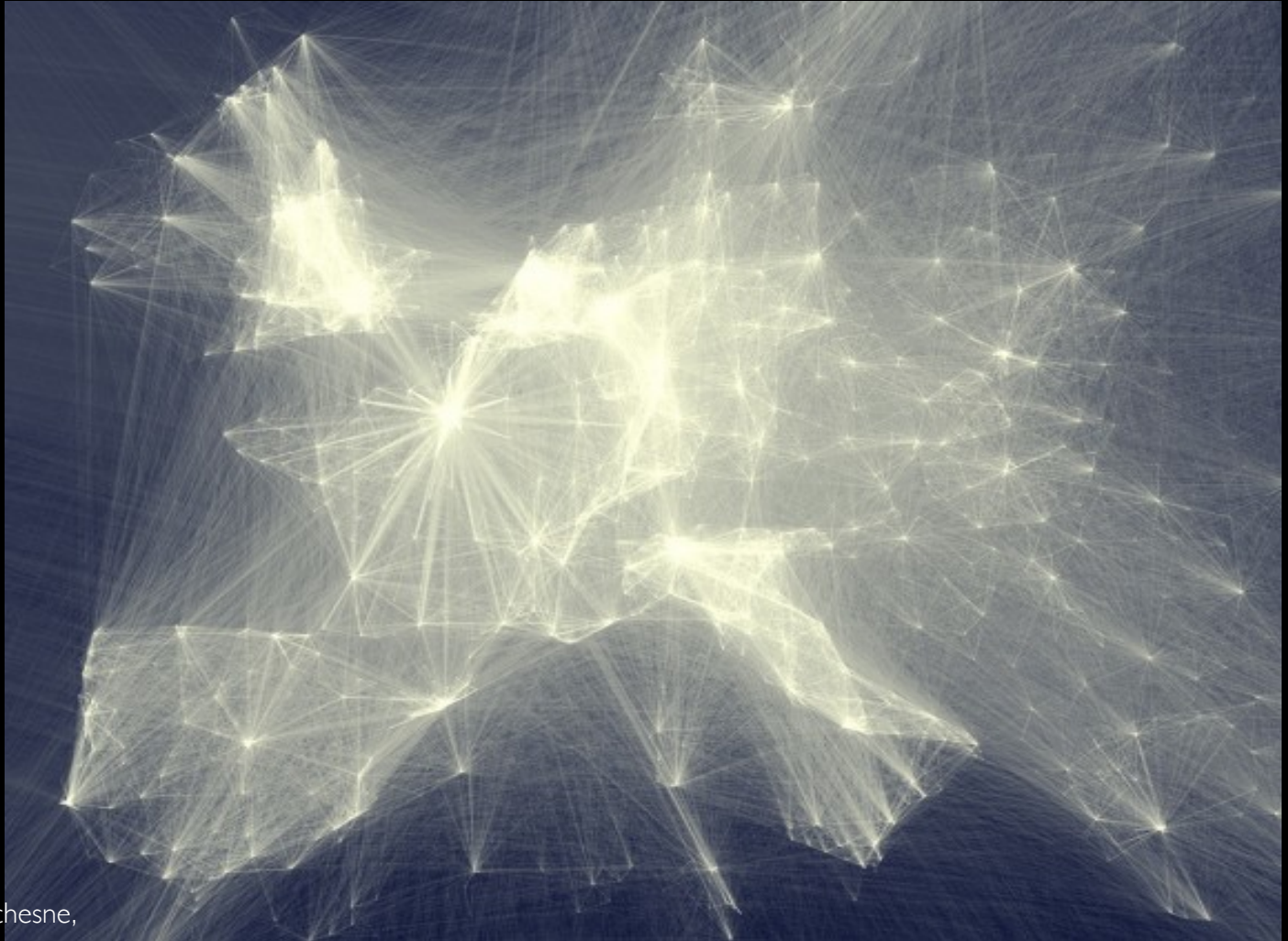
FUNKSJONELL FØDERALISME

‘Ovenfra-og-ned’

... litt etter litt vil Fellesskapets arbeid bli merket

(Jean Monnet)

FORSKNINGSSAMARBEID I EUROPA

Laget av Olivier H. Beauchesne,
kilde: treevolution.blogspot.com

Sentralt i det europeiske samarbeidet står de fire friheter, det vil si fri bevegelse av:

- mennesker
- varer
- tjenester
- kapital

SO SIMILAR, SO DIFFERENT, SO EUROPEAN.

In the European Union (EU) there is no economy class; all countries must meet first class standards if they want to join. Currently Albania^(A), Bosnia and Herzegovina^(B), the former Yugoslav Republic of Macedonia^(C), Kosovo^(D), Montenegro^(E) and Serbia^(F) from the Western Balkans as well as Turkey^(G) and Iceland^(H) have a European perspective. In order to become an EU member state everyone must comply with the EU's high standards in a number of areas. This strict but fair way of doing things serves potential as well as current EU members.

Here are some examples of what needs to be done before joining:

- 1. STABLE AND MORE DEMOCRATIC.**
Countries that wish to join the EU must have well-functioning and stable democratic institutions. They must respect human rights and fight corruption and organised crime. Safer and more stable neighbours are good news for citizens and businesses across Europe.
- 2. ECONOMICALLY SOUND.**
Countries need to reform to ensure they have a functioning market economy, able to cope with competitive markets. This ensures growth and job creation, which expands opportunities for our companies, investors and consumers – in effect you!
- 3. IMPROVED QUALITY OF LIFE.**
The EU is active in many areas of our everyday life from lowering roaming charges to raising food standards. Countries wishing to become members must be equally active and ambitious, which means we all get a fair and safe deal at home and away.
- 4. BETTER & SAFER CONNECTIONS.**
The EU already ensures a high level of aviation safety and is aiming for the highest standards of transport safety in the world. The EU is working to improve the infrastructure network across the whole of Europe – connecting North, South, East and West.
- 5. CLEANER ENVIRONMENT.**
Pollution crosses national borders. To become a member of the EU, countries must meet high environmental standards, meaning fresher air and cleaner water for everyone. Thinking of taking a dip this break? Luckily as a result of tougher environmental standards, Europe's bathing waters are of excellent quality and are getting cleaner still.

More information: ec.europa.eu/enlargement/

UN i Sørøst-Europa
Handelshøyskolen

* This declaration is without prejudice to the ongoing process, and is in line with UNSCR 1244/1999 and the EU Opinion on the Kosovo Declaration of Independence.

KORONAPANDEMIEN UTFORDRET EU-SAMARBEIDET

70 YEARS OF
SOLIDARITY

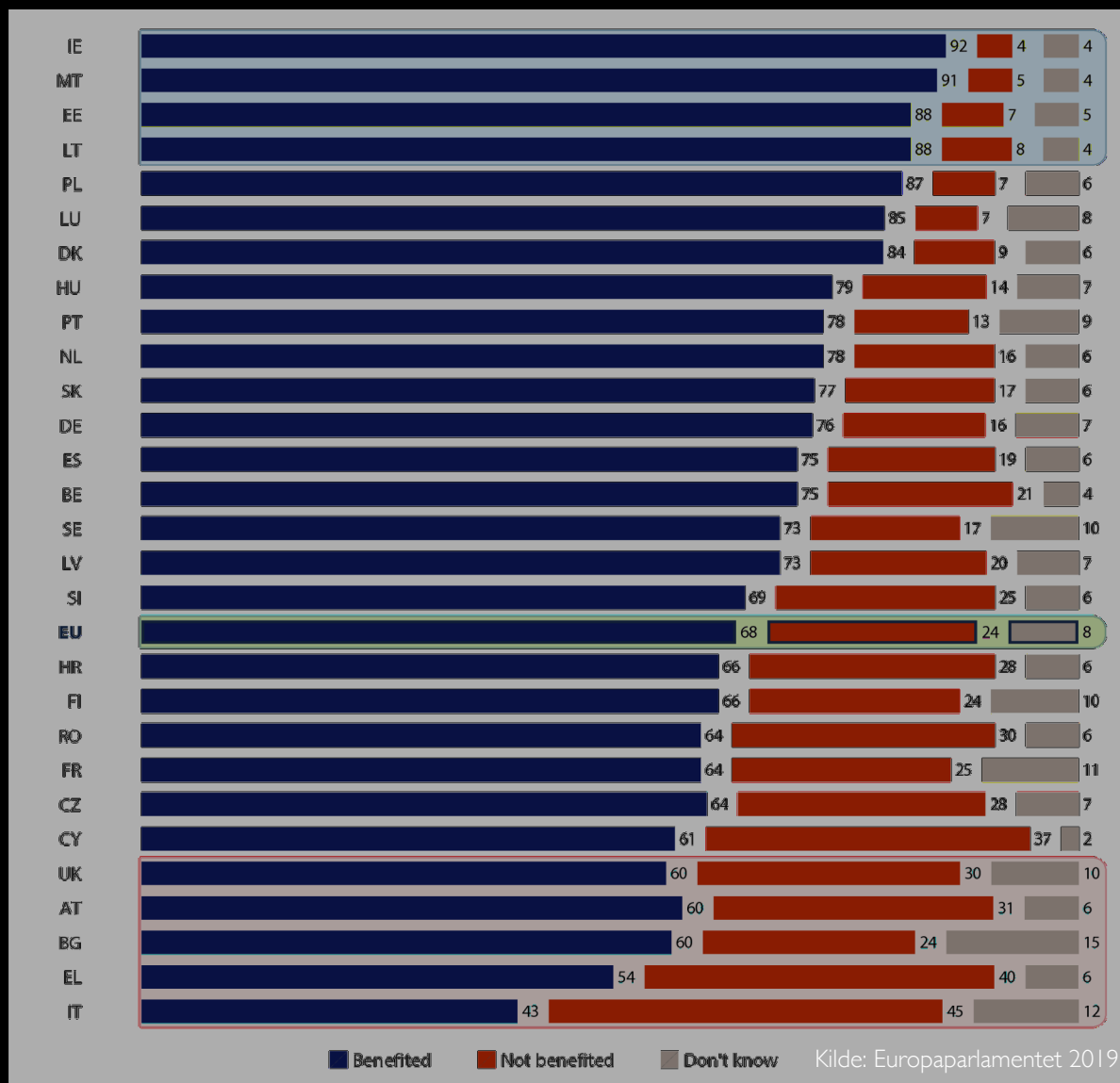
#EuropeDay

<https://www.wattagnet.com/articles/43616-whats-happening-in-the-european-poultry-industry?v=preview>

<https://www.europarl.europa.eu/ireland/en/news-press/what-s-happening-for-europe-day>

Alt tatt i betraktning, vil du si at ditt land har tjent på EU-medlemskap eller ikke?

Kilde reuterscom.

NORGE OG EU

Medlemskap basert
på multilaterale
traktater

Bilateral traktat
mellom EU og EFTA

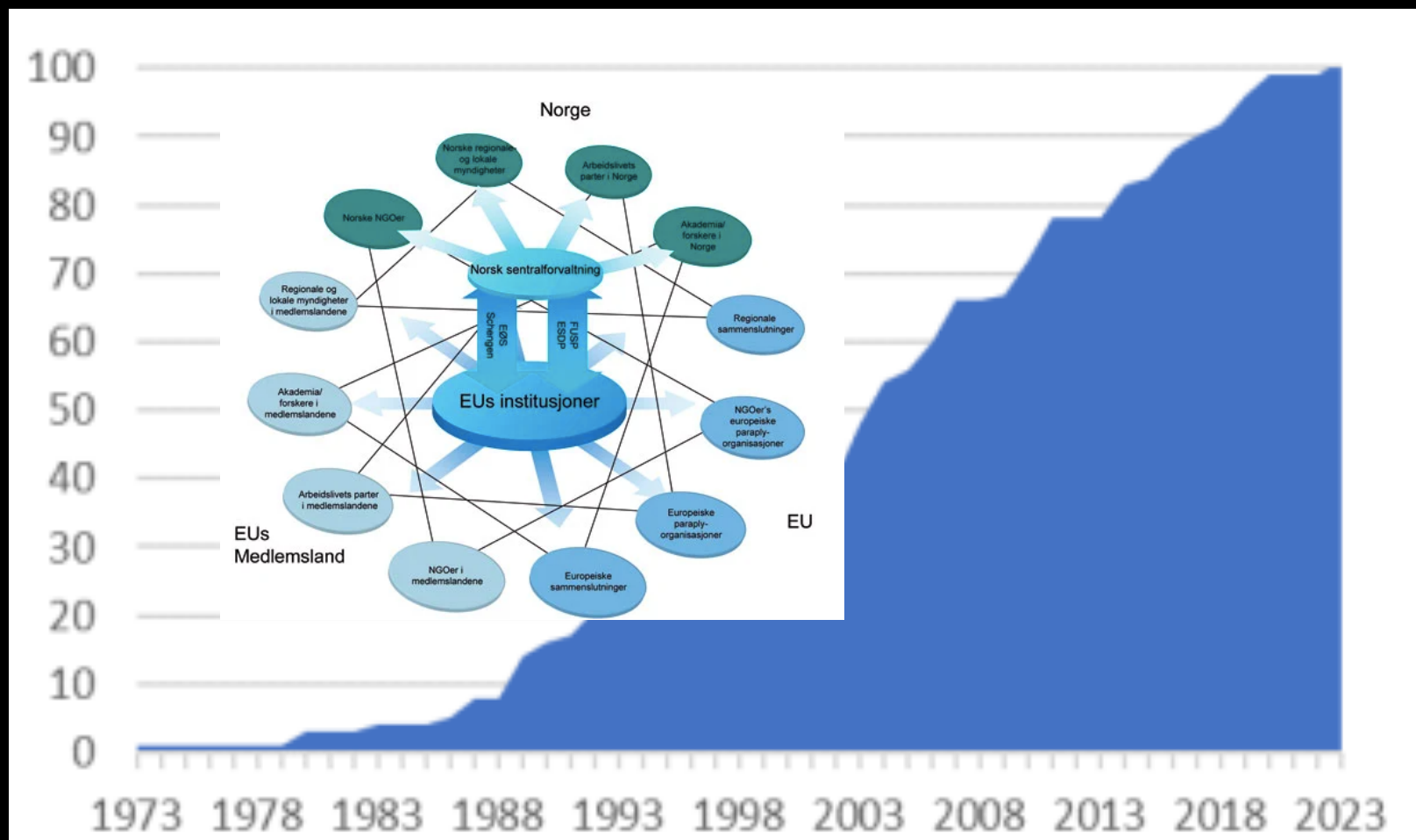

Bilaterale
frihandelsavtaler

Spesialavtaler

ANTALL AVTALER NORGE-EU 1973-2023 + AKTØRER ...

Kilde antall avtaler: Melchior og Nordås (2024). Kilde antall aktører: St. meld. 23 (2005-2006)..

HVA OMFATTER EØS-AVTALEN?

- Miljøvern
- Utdanning
- Forskning og teknologisk utvikling
- Informasjonstjenester
- Likestilling
- Statistikk
- Små og mellomstore bedrifter
- Kultur- og mediespørsmål
- Turisme
- Sivil beredskap
- Helse og forbrukerspørsmål
- Arbeidslivs- og sosiale spørsmål

HVA OMFATTES IKKE AV NORGES AVTALER MED EU?

- EUs handelspolitikk og tollunion
- EUs bistandspolitik
- EUs felles justis- og innenrikspolitik
- EU-landenes felles utenriks- og sikkerhetspolitikk
- EUs fiskeri- og landbrukspolitik

Men viktige avtaler som ...

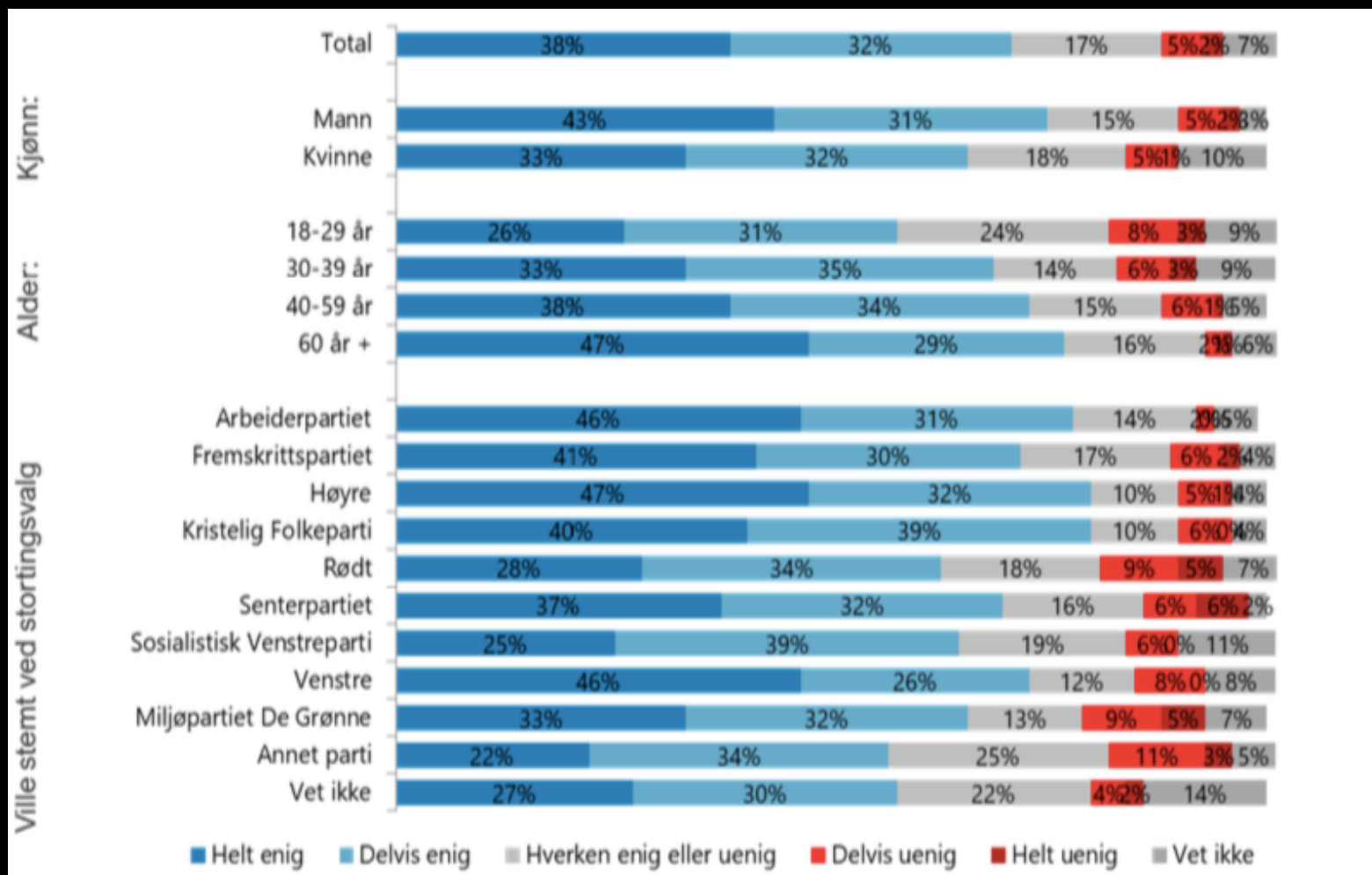
- ✓ Schengen-samarbeidet om passfrihet
- ✓ Dublin-samarbeidet om felles asylpolitikk
- ✓ «Regjeringen følger EUs felles utenrikspolitik ...»
- ✓ Bidrar til utjevning gjennom EØS-midlene
- ✓ Etc. etc. etc.

HOLDNING TIL INTERNASJONAL HANDEL 2017-2021

	RØDT	SV	SP	AP	MDG	KRF	V	H	FRP
Markedsøkonomi	Red	Red	Yellow	Green	Yellow	Green	Green	Green	Green
Frihandel	Red	Red	Yellow	Green	Yellow	Green	Green	Green	Green
Bilaterale avtaler	Red	Yellow	Yellow	Green	Yellow	Green	Green	Green	Green
Multilaterale avtaler	Red	Yellow	Yellow	Green	Yellow	Green	Green	Green	Red
WTO	Red	Yellow	Yellow	Green	Yellow	Green	Yellow	Green	Red
EFTA	Black	Black	Green	Black	Black	Green	Black	Black	Black
EØS	Red	Red	Red	Green	Yellow	Green	Green	Green	Yellow
EU	Red	Red	Red	Green	Yellow	Red	Yellow	Green	Red
TTIP	Red	Black	Red	Yellow	Black	Yellow	Black	Black	Black
TISA	Red	Red	Red	Green	Black	Green	Green	Black	Black

Kilde: Forslag til partiprogrammer for 2017-2021. ■ = positiv, ■ = negativ, ■ = godtar m/endringer.

HVA SIER VELGERNE OM INTERNASJONALT SAMARBEID (2025): INTERNASJONAL HANDEL ER VIKTIG FOR LOKALE ARBEIDSPLASER

Kilde: NHOs kvartalsrapport 3/2025: 4.

HVEM MENER HVA OM EU I VALGKAMPEN 2025?

MULTILATERALE
AVTALER

INTERNASJONALE
FELLESINTERESSER

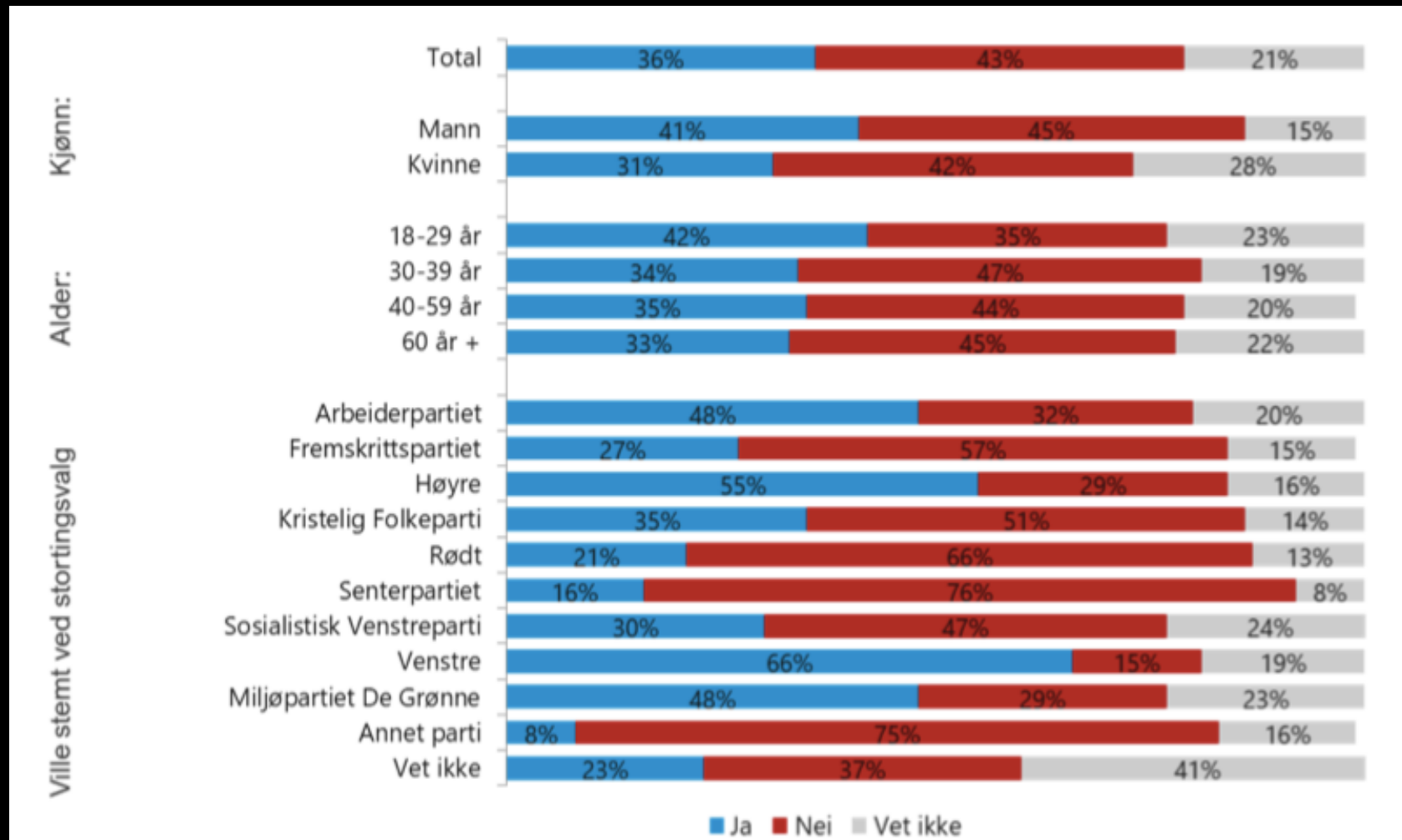
BILATERALE
AVTALER

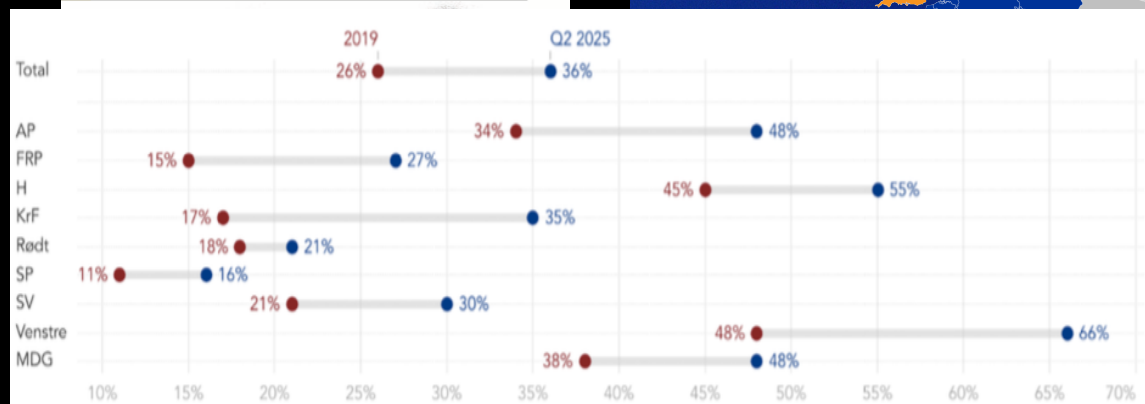
NASJONALE
SÆRINTERESSER

← V H AP KRF MDG FRP SV SP RØDT →

DET ER STØRRE SPLITTELSE INNAD I BLOKKENE ENN MELLOM DEM (2025):
HVA VILLE DU HA STEMPT DERSOM DET VAR FOLKEAVSTEMNING OM EU I DAG?

«Utenfor (EU) ville vi ende opp som Norge, under innflytelse av enhver regel for det indre marked som lages i Brussel, men ute av stand til å forme de samme reglene»

Kilde: NHOs kvartalsrapport 3/2025: 6.

Bilde: <https://static.independent.co.uk>